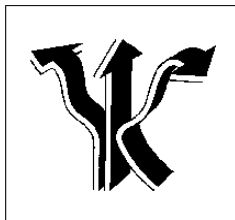

**Львівський інститут
Приватного акціонерного товариства
«Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»**

МАУП

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**щодо проведення семінарських (практичних) занять
для студентів
денної та заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти спеціальності 081 «Право»**

Львів 2024

Рецензенти: Професор кафедри цивільного права та процесу
Навчально-наукового інституту права та психології
Національного університету «Львівська політехніка»,
доктор юридичних наук, доцент **Личенко І. О.**

Завідувач кафедри права Львівського інституту
Приватного акціонерного товариства
«Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»,
кандидат юридичних наук, доцент **Яворська В. Г.**

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради Львівського інституту
Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»
(протокол № 01/24/25 від 30.08.2024 р.)*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ:
Методичні вказівки щодо проведення семінарських (практичних) занять для
студентів денної та заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальності 081 «Право» / Укл. А. С. Нестеренко. Львів : ПрАТ
«ВНЗ «МАУП», 2024. 24 с.

Сформувати у студентів комплекс знань з суті та форм ведення бізнесу в сучасних умовах господарювання, понять економіки малого і середнього бізнесу; основні категорії та принципи оподаткування малого і середнього бізнесу; правову базу оподаткування малого і середнього бізнесу; виявляти сучасні проблеми справляння податків з малого і середнього бізнесу; використовувати зарубіжний досвід розвитку малого і середнього бізнесу, допомогти фахівцю оволодіти інструментарієм прийняття ефективних господарських рішень.

© ПрАТ «ВНЗ «МАУП», 2024
© Нестеренко А. С., укл., 2024

I. Пояснювальна записка

II. Програма навчальної дисципліни

III. Критерії оцінювання навчальної роботи студентів

IV. Методичні рекомендації щодо проведення практичних (семінарських) занять студентів

V. Теми практичних (семінарських) занять

VI. Перелік питань до заліку

VII. Список рекомендованих джерел

1. Пояснювальна записка

Навчальна дисципліна «Правове регулювання оподаткування малого і середнього бізнесу» -належить до дисциплін циклу вибіркові компоненти за вибором здобувача - вивчення якої передбачено за освітньо-професійною програмою підготовки фахівців освітнього ступеня – бакалавр.

Предмет навчальної дисципліни

Цей курс визначає можливість засвоєння студентами теоретичних та практичних знань про основні засади ведення бізнесу в сучасних умовах як особливого виду економічної діяльності людей, здібністю до ризику, вільному прояву ініціативи і направлений на ефективну мобілізацію матеріальних, фінансових та трудових ресурсів для отримання доходу (прибутку), процес оподаткування та обліку підприємництва, вмінь аналізувати проблеми та ситуації для їх оптимального розв'язання, набуття логічного підприємницького мислення для самостійних початкових дій у малому та середньому бізнесі, створення реального продукту і доведення його до потенційних споживачів, регулювання системи оподаткування малого і середнього бізнесу з урахуванням чинного законодавства України.

Мета навчальної дисципліни

Сформувати у студентів комплекс знань з суті та форм ведення бізнесу в сучасних умовах господарювання, понять економіки малого і середнього бізнесу; основні категорії та принципи оподаткування малого і середнього бізнесу; правову базу оподаткування малого і середнього бізнесу; виявляти сучасні проблеми справляння податків з малого і середнього бізнесу; використовувати зарубіжний досвід розвитку малого і середнього бізнесу, допомогти фахівцю оволодіти інструментарієм прийняття ефективних господарських рішень.

Основні завдання

Знати основну мету та визначити головні категорії оподаткування бізнесу; знати про загальнотеоретичні засади підприємництва; ведення податкового обліку суб'єктів малого та середнього підприємництва, які працюють за спрощеною системою обліку й оподаткування, ознайомитись із сучасним станом розвитку малого і середнього бізнесу його проблемами; оволодіти новітніми управлінськими підходами та методикою складання податкових декларацій, сформулювати бачення проблем оподаткування підприємницької діяльності.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Засади розвитку економіки малого і середнього бізнесу

Тема 1. Розвиток та підтримка малого і середнього підприємництва

Реформа держпідприємств. Фінансові результати ТОП100 державних підприємств України. Аудиторські висновки та річні фінансові звітності державних підприємств. Малий і середній бізнес – секрет успіху економіки Польщі. Малий і середній бізнес у зарубіжних країнах. Підтримка малого і середнього бізнесу. Програми підтримки підприємців. Інституції, що забезпечують підтримку підприємництва. Корисні онлайн-сервісів для підприємців. Статистичні та інформаційні матеріали щодо стану та розвитку малого і середнього підприємництва. Дослідження USAID ЛЕВ: Щорічна оцінка ділового клімату (ABCA, Annual Business Climate Assessment). Дослідження ПРООН: Жінки та чоловіки на керівних посадах в Україні: відкриті дані ЄДРПОУ.

Тема 2. Місце та значення малого і середнього бізнесу в стратегії економічного зростання в Україні

Малий і середній бізнес у пошуках місця в стратегії економічного зростання в Україні. Особливості ролі й місця малого і середнього бізнесу в трансформаційній економіці. Проблеми розвитку малого і середнього бізнесу в Україні. Практика державного стимулювання розвитку малого бізнесу. Становлення та розвиток малого бізнесу в Україні. Лізингові відносини у сучасному підприємстві. Державне регулювання підприємницької діяльності. Менеджмент і маркетинг у підприємстві. Культура і етика підприємництва.

Тема 3. Макроекономічні результати розвитку малого і середнього бізнесу в Україні

Диспропорції у розвитку малих і середніх підприємств в Україні. Проблеми розвитку малого і середнього бізнесу в Україні. В пошуках місця у структурі “економіки зростання”. Поняття, сутність бізнесу та підприємництва. Підприємницьке середовище. Типологія підприємництва. Підприємницький ризик. Організаційні форми підприємництва. Форми партнерських зв'язків і договірні відносини в бізнесі. Механізм утворення власної справи.

Змістовий модуль 2. Теоретичні основи оподаткування малого і середнього бізнесу.

Тема 4. Організаційні основи діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу в Україні

Нормативно-правові акти, що регламентують діяльність суб'єктів підприємницької діяльності в Україні. Сутність малого підприємництва. Критерії віднесення до суб'єктів малого, середнього та великого підприємництва в Україні. Сучасний стан суб'єктів підприємницької діяльності.

Проблеми та перспективи розвитку малого підприємництва. Чинники, які впливають на розвиток малого та середнього бізнесу. Правове регулювання діяльності малих підприємств в Україні. Напрями державної підтримки малого підприємництва. Класифікація видів економічної діяльності згідно з національним класифікатором України. Правові основи функціонування державних класифікаторів України. Класифікація видів економічної діяльності згідно з національним класифікатором України. Відмінності між основними формами

господарювання. Класифікація організаційно-правових форм господарювання в Україні. Класифікація організаційно-правових форм господарювання відповідно до державного класифікатора України. Правила визначення та зміни основного виду економічної діяльності.

Тема 5. Оформлення діяльності фізичних осіб – суб'єктів малого підприємництва

Порядок реєстрації фізичних осіб – підприємців. Реєстрація у якості суб'єктів підприємницької діяльності без створення юридичної особи. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність суб'єктів підприємницької діяльності – фізичних осіб. Документи, необхідні для реєстрації приватного підприємця.

Порядок ведення книги обліку доходів, книги обліку доходів та витрат. Порядок її заповнення і визначення результатів діяльності. Ліквідація суб'єкта підприємницької діяльності – фізичної особи. Добровільне припинення діяльності суб'єкта підприємницької діяльності – фізичної особи. Примусова ліквідація приватного підприємця. Порядок проходження процедури припинення діяльності.

Особливості здійснення приватними підприємцями певних видів діяльності. Умови застосування реєстраторів розрахункових операцій приватними підприємцями. Звільнення від застосування ЕККА та КОРО. Порядок здійснення діяльності, що підлягає ліцензуванню. Отримання ліцензії. Патентування певних видів підприємницької діяльності. Різновиди патентів. Отримання патента для здійснення певних видів діяльності. Порядок та умови здійснення діяльності приватними підприємцями – суб'єктами ЗЕД. Порядок митного оформлення товарів.

Тема 6. Облік і оподаткування юридичних осіб – суб'єктів малого та середнього підприємництва

Порядок організації обліку та особливості облікової політики на малих підприємствах. Особливості організації бухгалтерського обліку на малих підприємствах. Принципи організації та ведення обліку й складання фінансової звітності. Фактори, що впливають на побудову обліку: форма власності, вид підприємницької діяльності, характер діяльності, розмір підприємства. Заходи з організації бухгалтерського обліку.

Складання наказу про організацію бухгалтерського обліку. Форми бухгалтерського обліку для малих підприємств. Регістри бухгалтерського обліку, застосовані при різних формах. Умови застосування загального або спрощеного плану рахунків.

Сутність та основні елементи облікової політики підприємств – суб'єктів малого підприємництва. Сутність облікової політики підприємств – суб'єктів малого та середнього підприємництва. Основні елементи облікової політики малого підприємства. Критерії суттєвості облікової інформації. Вибір принципів і методів обліку та оцінки статей фінансової звітності. Зміни облікової політики та порядок їх відображення. Порядок складання наказу про облікову політику малого підприємства.

Загальна система оподаткування, обліку і звітності для юридичних осіб – суб'єктів малого та середнього бізнесу. Особливості загальної системи оподаткування для малих підприємств. Альтернативні ставки податку на прибуток підприємств. Звільнення від оподаткування податком на прибуток підприємств. Умови переходу з загальної системи оподаткування на спрощену. Спрощена система оподаткування, обліку і звітності для юридичних осіб. Перехід на спрощену систему оподаткування та порядок обчислення єдиного податку. Розрахунок обсягу

виручки для переходу на сплату єдиного податку. Порядок розрахунку середньооблікової чисельності працівників.

Тема 7. Особливості складання податкової та іншої звітності на малих підприємствах.

Особливості складання фінансової звітності на малих підприємствах. Організація робіт зі складання і оформлення бухгалтерської звітності. Порядок заповнення оборотно-сальдової відомості по синтетичних рахунках. Особливості узагальнення облікових даних і складання фінансової звітності на малих підприємствах. Основні вимоги до складання звітності. Порядок складання фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва відповідно до П(С)БО

Особливості складання податкової та іншої звітності на малих підприємствах. Порядок заповнення та подання податкової декларації з податку на прибуток підприємства. Порядок заповнення та подання податкової декларації платника єдиного податку – юридичної особи. Інша звітність юридичної особи: податкова декларація з ПДВ, декларація акцизного податку, податкова декларація з податку на нерухомість, податкова декларація з плати за землю та ін. Звіт щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Критерії оцінювання розроблені за чотирибальною системою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”) з урахуванням повноти і правильності виконання завдань та обов’язковим переведенням оцінок у шкалу ECTS і 100-бальну шкалу для оцінювання інтегрованих знань студентів.

При цьому враховується:

- здатність диференціювати, інтегрувати й уніфікувати знання;
- вміння застосовувати правила, методи, принципи у конкретних ситуаціях;
- навички співвідношення причин і наслідків; спроможність аналізувати й оцінювати факти, події, явища та прогнозувати бажані результати від прийнятих рішень;
- здатність викладати письмову відповідь граматично і стилістично грамотно, логічно, послідовно з використанням наукових термінів понять (три останні критерії стосуються й усної відповіді).

Оцінка знань студентів повинна відповідати наступним вимогам:

Оцінка **“відмінно”** – коли студент демонструє знання всього програмного матеріалу; системно, послідовно, і грамотно і логічно його викладає; здатний пов’язати теорію з практикою; правильно відповідає на додаткові запитання в контексті теми заняття; спроможний обґрунтувати, аргументувати власні висновки; проявляє вміння самостійно узагальнювати матеріал.

Із загального обсягу студент правильно виконує 91 – 100 % завдань.

Оцінка **“добре”** – коли студент володіє програмним матеріалом; грамотно і по суті викладає його; не допускає суттєвих помилок у відповіді на запитання; правильно використовує теоретичні положення і володіє необхідними навичками з узагальнення й систематизації матеріалу що вивчається.

Із загального обсягу студент правильно виконує 72 – 90 % завдань.

Оцінка **“задовільно”** – коли студент засвоїв основний матеріал поверхово, але не знає окремих деталей; допускає неточні відповіді чи недостатньо чіткі формулювання; порушує послідовність у викладенні програмного матеріалу та має певні труднощі в узагальненні й систематизації матеріалу, що вивчається.

Із загального обсягу студент правильно виконав 53 – 71 % завдань.

Оцінка **“незадовільно”** – коли студент не знає значної частини програмного матеріалу; допускає суттєві помилки у його викладі; не здатний узагальнити навчальний матеріал.

Із загального обсягу студент правильно виконав не більше 53 % завдань.

Шкала оцінювання успішності студентів за результатами підсумкового контролю

<u>За шкалою ECTS</u>	<u>За національною шкалою</u>	<u>Залікові оцінки</u>		<u>За шкалою в балах</u>
		<u>іспит</u>	<u>залік</u>	
A	відмінно	<u>відмінно</u>	<u>зараховано</u>	90 – 100
B	дуже добре	<u>добре</u>		82 – 89
C	добре			75 – 81
D	задовільно (посередньо)			68 – 74
E	задовільно (достатньо)	<u>задовільно</u>		60 – 67
FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	<u>незадовільно</u>	<u>не зараховано</u>	35 – 59

4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ СТУДЕНТІВ

Підготовка до практичних (семінарських) занять допомагає глибше вивчити основні теми з курсу «Банківське право», сформувати систему світоглядних засад студентів щодо розуміння природи і змісту основних категорій і понять; загальних закономірностей виникнення й розвитку держави і права; з'ясувати їх сутність, визначити можливі перспективи їх подальшої еволюції.

Практичні (семінарські) заняття є логічним продовженням лекційного курсу. На них поглиблюють, закріплюють та деталізуються знання, отримані під час лекції і в результаті самостійної роботи.

Практичні (семінарські) заняття спрямовані на підвищення теоретичного рівня знань, більш поглиблене вивчення складних або дискусійних питань відповідної теми, на поточний контроль засвоєння знань, умінь, навичок студентів.

Метою практичних (семінарських) занять є обговорення і більш глибоке засвоєння студентами:

- світоглядних засад студентів щодо розуміння природи і змісту основних категорій і понять;
- загальних закономірностей виникнення й розвитку держави і права.

Практичному (семінарському) заняттю має передувати підготовка студента за завчасно визначеним планом.

Студент на практичному (семінарському) занятті має продемонструвати знання теоретичного матеріалу, здатність використовувати його при вирішенні практичних завдань, уміння ясно та аргументовано висловлювати свої думки в усній та письмовій формі, оперуючи правовою термінологією.

Під час проведення практичних (семінарських) занять викладач використовує такі форми: вільне обговорення питань плану заняття в академічній групі; індивідуальна співбесіда з кожним студентом; виконання письмових, в тому числі контрольних, робіт; заслуховування доповідей, повідомлень, рефератів з найбільш складних питань і їх подальше колективне обговорення в групі; опитування студентів з питань попередніх тем з метою кращого освоєння навчального матеріалу.

На кожному занятті викладач оцінює ступінь підготовки студента з відповідної теми. Оцінки вносяться до журналу обліку успішності та враховуються як поточний контроль.

З усіх тем практичних (семінарських) занять необхідно використовувати підручники та навчальні посібники зазначені у даних рекомендаціях.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання – це форма організації навчального процесу, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Індивідуальні завдання виконують студенти самостійно під керівництвом науково-педагогічних працівників.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання оформляється у формі реферату.

Реферат – короткий виклад у письмовому вигляді з публічним захистом змісту наукових праць, літератури з теми, конкретного питання. Темі рефератів відповідають загальним темам практичних (семінарських) занять, конкретизують окремі питання, ключові елементи тем. Перелік тем рефератів розміщений у розділі п'ятому даних методичних рекомендацій. На першому практичному (семінарському) занятті студенти можуть на власний вибір обрати тему реферату.

Структура реферату:

- тема-вступ, мета та завдання роботи та основні її положення;
- теоретичне обґрунтування – виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;
- методи – вказуються і коротко характеризуються;
- основні результати роботи – подаються результати, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз;
- висновки;
- список використаних джерел.

Загальні вимоги до оформлення реферату:

- обсяг реферату в середньому не має перевищувати 10–15 сторінок тексту формату А4;
- титульну сторінку оформлюють відповідно до загальних вимог;
- на другій сторінці викладають план реферату;
- в тексті роботи слід виділяти і озаглавлювати відповідні розділи плану;
- сторінки роботи нумерують;
- при використанні літературних джерел у тексті реферату необхідно робити посилання;
- в разі необхідності можуть бути додатки до реферату;
- наприкінці роботи на окремому аркуші міститься список використаних джерел (не менше 10 спеціальних літературних наукових джерел).

Список використаних джерел формується відповідно до встановлених вимог (підручники, посібники, спеціальна література подається в алфавітному порядку).

Основні вимоги до змісту реферату:

- в основі реферату має бути певна сукупність фактичних і теоретичних даних, що їх слід викладати відповідно до існуючого плану;
- особливу увагу необхідно приділяти пошуку необхідних нормативно-правових матеріалів, їх систематизації, з'ясуванню основних понять і категорій з теми;
- у кінці роботи, підбиваючи підсумки, слід узагальнити викладений матеріал і зробити власні висновки щодо досліджуваної проблеми.

Теми:

1. Проблеми малого та середнього бізнесу.
2. Напрями державної підтримки малого і середнього бізнесу.
3. Порівняльний аналіз основного і спрощеного плану рахунків.
4. Переваги та недоліки спрощеного плану рахунків.
5. Нормативно-правове регулювання застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності.
6. Податковий період та термін сплати єдиного податку.
7. Які форми розрахунків можуть використовувати підприємства малого бізнесу.
8. Порядок відкриття та закриття рахунків в банківських установах підприємствами середнього бізнесу.

9.

10. Загальні положення організації діяльності та системи оподаткування підприємств малого бізнесу.

11. Оподаткування суб'єктів середнього та малого бізнесу.

12. Теоретичні основи оподаткування.

13. Види податків та їх класифікація.

14. Податкова політика держави.

15. Особливості ролі й місця малого і середнього бізнесу в трансформаційній економіці.

16. Проблеми розвитку малого і середнього бізнесу в Україні.

17. Порядок реєстрації фізичних осіб – підприємців.

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Засади розвитку економіки малого і середнього бізнесу

Тема 1. Розвиток та підтримка малого і середнього підприємництва

1. Малий і середній бізнес у зарубіжних країнах.
2. Підтримка малого і середнього бізнесу.
3. Програми підтримки підприємців.
4. Інституції, що забезпечують підтримку підприємництва.

Ситуаційні завдання:

Уявіть, що ви маєте намір створити власну справу – підприємство у формі товариства з обмеженою відповідальністю. Підготуйте, використовуючи зразки, статут підприємства та установчий договір.

Реферати (есе), презентації:

1. Сутність малого підприємництва.
2. Критерії віднесення до суб'єктів малого, середнього та великого підприємництва в Україні.
3. Сучасний стан суб'єктів підприємницької діяльності.
4. Правове регулювання діяльності малих підприємств в Україні.
5. Напрями державної підтримки малого підприємництва.

Література [1; 2; 3; 6; 7; 9; 14]

Тема 2. Місце та значення малого і середнього бізнесу в стратегії економічного зростання в Україні

1. Особливості ролі й місця малого і середнього бізнесу в трансформаційній економіці.
2. Проблеми розвитку малого і середнього бізнесу в Україні.
3. Практика державного стимулювання розвитку малого бізнесу.
4. Становлення та розвиток малого та середнього бізнесу в Україні.

Ситуаційні завдання: Написати установчий договір.

Реферати (есе), презентації:

1. Проблеми розвитку малого і середнього бізнесу в Україні.
2. Практика державного стимулювання розвитку малого бізнесу.
3. Становлення та розвиток середнього бізнесу в Україні.

Література [1; 2; 3; 2;4 25; 32; 33]

Тема 3. Макроекономічні результати розвитку малого і середнього бізнесу в Україні

1. Диспропорції у розвитку малих і середніх підприємств в Україні.
2. Структура “економіки зростання”.
3. Поняття, сутність бізнесу та підприємництва.
4. Підприємницький ризик.
5. Механізм утворення власної справи.

Ситуаційні завдання:

Розрахунок необхідного обсягу основного та оборотного капіталу для започаткування бізнесової діяльності. Невелика група підприємців має намір створити товариство з обмеженою відповідальністю, яке вироблятиме і реалізовуватиме лічильники виробничого призначення «Сатурн». Для цього потрібно знайти та орендувати придатне для виробничо-господарської діяльності приміщення; закупити офісні меблі й господарський інвентар загальною вартістю 300 тис. грн.; придбати виробниче устаткування на суму 700 тис. грн. У розрахунку на одиницю продукції матеріальні витрати становитимуть 48 грн., а інші змінні витрати — 32 грн. Усі витрати на виробництво розподіляються рівномірно протягом виробничого циклу. Придбання сировини і виготовлення виробів здійснюється щодня партіями по 200 штук. Ціна реалізації одиниці продукції — 130 грн. Матеріальні ресурси перебуватимуть у виробничих запасах протягом 20 днів, а в незавершеному виробництві — 10 днів. Запас готової продукції на складі підприємства має бути розрахований приблизно на 4 доби. Комерційний кредит під половину щоденної реалізації продукції братиметься терміном на 60 днів. Сума орендної плати за користування приміщенням становитиме 20 тис. грн., а створюваний резерв грошових коштів — 10 тис. грн.

Обчислити загальну потребу підприємців у основному та оборотному капіталі для започаткування бізнесової діяльності.

Реферати (есе), презентації:

1. Порядок відкриття рахунка суб'єкта підприємницької діяльності в установі банку.
2. Бізнес-план та його роль у заснуванні власної справи.
3. Стадії розробки бізнес-плану.
4. Структура та технологія розробки бізнес-плану.
5. Порядок державної реєстрації суб'єктів підприємництва.

Література [1; 2; 3; 23; 28; 31; 33]

Змістовий модуль 2. Теоретичні основи оподаткування малого і середнього бізнесу.

Тема 4. Організаційні основи діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу в Україні

1. Нормативно-правові акти, що регламентують діяльність суб'єктів підприємницької діяльності в Україні.
2. Чинники, які впливають на розвиток малого та середнього бізнесу.
3. Класифікація видів економічної діяльності згідно з національним класифікатором

України.

4. Класифікація організаційно-правових форм господарювання в Україні.

Ситуаційні завдання:

Підприємець має намір створити невелику виробничо-торговельну фірму. З цією метою він бере в оренду потрібні приміщення та виробничі потужності. Як показали попередні розрахунки, протягом першого року господарювання показники бізнесової діяльності можуть бути такі: 1) виторг від реалізації продукції — 1660 тис. грн.; 2) витрати на придбання устаткування — 100 тис. грн.; 3) витрати на закупівлю матеріалів — 800 тис. грн.; 4) оплата праці — 200 тис. грн.; 5) орендна плата, яка вноситься щоквартально, — 80 тис. грн.; 6) готівка в касі підприємства — 250 грн.; 7) кількість оборотів оборотних коштів — 6; 8) податок на додану вартість (ПДВ) — 20 %; 9) термін, на який бажано одержати кредит, — 3 місяці; 10) кредитування покупців: 50 % обсягу реалізації — за готівку; 25 % — на умовах одномісячного і 25 % — на умовах двомісячного кредиту.

Визначити необхідну підприємцеві загальну суму власного капіталу для започаткування нового бізнесу.

Реферати (есе), презентації:

1. Правові основи функціонування державних класифікаторів України.
2. Характеристика основних форм господарювання.
3. Класифікація організаційно-правових форм господарювання відповідно до державного класифікатора України.
4. Правила визначення та зміни основного виду економічної діяльності.

Література [1; 2; 3; ; 9; 10; 23; 28; 30]

Тема 5. Оформлення діяльності фізичних осіб – суб'єктів малого підприємництва

5. Порядок реєстрації фізичних осіб – підприємців.
6. Порядок ведення книги обліку доходів, книги обліку доходів та витрат.
7. Добровільне припинення діяльності суб'єкта підприємницької діяльності – фізичної особи.
8. Порядок проходження процедури припинення діяльності.

Ситуаційні завдання:

1. Порядок здійснення діяльності, що підлягає ліцензуванню.
2. Отримання патента для здійснення певних видів діяльності.

Реферати (есе), презентації:

1. Реєстрація у якості суб'єктів підприємницької діяльності без створення юридичної особи.
2. Документи, необхідні для реєстрації приватного підприємця.
3. Порядок ведення книги обліку доходів, книги обліку доходів та витрат.
4. Ліквідація суб'єкта підприємницької діяльності – фізичної особи.

Література [1; 2; 3; 22; 23; 28; 30]

Тема 6. Облік і оподаткування юридичних осіб – суб'єктів малого та середнього підприємництва

1. Порядок організації обліку та особливості облікової політики на малих підприємствах.
2. Форми бухгалтерського обліку для малих підприємств.
3. Сутність та основні елементи облікової політики підприємств.
4. Загальна система оподаткування, обліку і звітності для юридичних осіб – суб'єктів малого та середнього бізнесу.

Ситуаційні завдання:

Акціонерне товариство на початок розрахункового року мало власний капітал у такому складі: акціонерний капітал — 600 тис. грн.; резервний фонд — 200 тис. грн.; нерозподілений прибуток — 100 тис. грн. Одержаний у розрахунковому році акціонерним товариством прибуток склав 220 тис. грн. За рішенням загальних зборів акціонерів його буде розподілено так: виплати дивідендів акціонерам — 10 % від суми акціонерного капіталу на початок розрахункового року; відрахування в резервний фонд — 110 тис. грн.; збільшення нагромадженої суми нерозподіленого прибутку — 50 тис. грн.

Визначити збільшену загальну величину власного капіталу акціонерного товариства на кінець розрахункового року.

Реферати (есе), презентації:

1. Принципи організації та ведення обліку й складання фінансової звітності.
2. Заходи з організації бухгалтерського обліку.
3. Складання наказу про організацію бухгалтерського обліку.
4. Регістри бухгалтерського обліку, застосовані при різних формах.
5. Умови застосування загального або спрощеного плану рахунків.

Література [1; 2; 9; 10; 14; 15; 16; 33]

Тема 7. Особливості складання податкової та іншої звітності на малих підприємствах.

1. Організація робіт зі складання і оформлення бухгалтерської звітності.
2. Особливості складання податкової та іншої звітності на малих підприємствах.
3. Порядок заповнення та подання податкової декларації з податку на прибуток підприємства.
4. Інша звітність юридичної особи: податкова декларація з ПДВ, декларація акцизного податку, податкова декларація з податку на нерухомість, податкова декларація з плати за землю та ін.

Ситуаційні завдання:

1. Порядок заповнення та подання податкової декларації з податку на прибуток підприємства.

2. Порядок заповнення та подання податкової декларації платника єдиного податку – юридичної особи.

Реферати (есе), презентації:

1. Оподаткування суб'єктів середнього та малого бізнесу.
2. Теоретичні основи оподаткування.
3. Види податків та їх класифікація.
4. Податкова політика держави.
5. Податкова система держави.

Література [1; 2; 3; 12; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 19]

6. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Назвіть критерії визнання юридичних осіб суб'єктами малого підприємництва.
2. Назвіть критерії визнання фізичних осіб суб'єктами малого підприємництва.
3. Назвіть критерії визнання юридичних та фізичних осіб суб'єктами мікропідприємництва.
4. Опишіть порядок визначення середньооблікової чисельності працюючих.
5. З якою метою реалізується державна політика у сфері розвитку малого та середнього підприємництва в Україні?
6. Зазначте напрямки державної політики у сфері розвитку малого та середнього та середнього підприємництва в Україні
7. Вкажіть етапи створення юридичної особи – суб'єкта малого та середнього підприємництва.
8. Хто здійснює державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців?
9. Які документи подаються державному реєстратору для проведення державної реєстрації юридичної особи?
10. Які документи подаються державному реєстратору для проведення державної реєстрації фізичної особи - підприємця?
11. Які документи повинно мати підприємство після державної реєстрації?
12. Зазначте елементи організації бухгалтерського обліку суб'єктів малого та середнього підприємництва.
13. Вкажіть форми організації бухгалтерського обліку для суб'єктів малого та середнього підприємництва.
14. Розкрийте поняття облікової політики. Які елементи облікової політики повинні розкривати суб'єкти малого та середнього підприємництва?
15. Які питання стосовно методики обліку повинні розкриватися у наказі про облікову політику суб'єкта малого та середнього підприємництва?
16. В яких випадках підприємство має право вносити зміни у наказ про облікову політику?
17. Як зміна облікової політики впливає на зміст фінансової звітності суб'єктів малого та середнього підприємництва?
18. Вкажіть призначення та реквізити первинного документу?
19. Опишіть стадії руху первинних документів на підприємстві.
20. Вкажіть призначення та порядок складання графіків документообороту.
21. Дайте характеристику плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого та середнього підприємництва.
22. У чому полягають відмінності спрощеного плану рахунків від повного плану рахунків?
23. Опишіть просту форму бухгалтерського обліку.
24. Опишіть спрощену форму бухгалтерського обліку.
25. Охарактеризуйте відомості бухгалтерського обліку, форми яких рекомендовані Методичними рекомендаціями з застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами.
26. Охарактеризуйте форму бухгалтерського обліку для суб'єктів малого та середнього підприємництва – юридичних осіб, які мають право ведення спрощеного обліку доходів і витрат.

27. Який порядок виправлення помилок у регістрах бухгалтерського обліку?
28. Якими нормативними документами регулюється порядок обліку необоротних активів?
29. Вкажіть критерії визнання основних засобів згідно з П(С)БО 7.
30. Дайте визначення поняттю «незавершені капітальні інвестиції в необоротні активи».
31. Дайте визначення вартості, що амортизується, ліквідаційної вартості, залишковій вартості необоротних активів.
32. Дайте визначення поняттю «термін корисного використання».
33. Як визначається первісна вартість основних засобів? 34. Які витрати включаються до складу первісної вартості основних засобів?
35. Опишіть порядок документування операцій з основними засобами суб'єктами малого та середнього підприємництва.
36. Назвіть методи нарахування амортизації основних засобів, що дозволені до застосування суб'єктами малого та середнього підприємництва.
37. Які рахунки обліку основних засобів передбачені спрощеним та звичайним планом рахунків?
38. Вкажіть критерії визнання нематеріальних активів згідно з П(С)БО.
39. Опишіть порядок документування операцій з нематеріальними активами суб'єктами малого та середнього підприємництва.
40. Які рахунки обліку нематеріальних активів передбачені спрощеним та звичайним планом рахунків?
41. Зазначте особливості нарахування амортизації нематеріальних активів суб'єктами малого та середнього підприємництва.
42. Вкажіть критерії визнання витрат на ремонт та поліпшення основних засобів та нематеріальних активів.
43. Опишіть порядок інвентаризації основних засобів та нематеріальних активів
44. В яких регістрах аналітичного обліку суб'єкти малого та середнього підприємництва відображують інформацію про операції з необоротними активами?
45. В яких регістрах синтетичного обліку суб'єкти малого та середнього підприємництва відображують інформацію про операції з необоротними активами?
46. Опишіть порядок оцінки запасів на дату балансу.
47. Вкажіть порядок документального оформлення операцій надходження запасів.
48. Вкажіть порядок документального оформлення операцій вибуття запасів.
49. Зазначте рахунки обліку запасів, передбачені загальним планом рахунків бухгалтерського обліку.
50. Дайте характеристику рахункам обліку запасів, передбачених спрощеним планом рахунків бухгалтерського обліку.
51. У яких регістрах здійснюється облік запасів за спрощеною формою бухгалтерського обліку.
52. У яких регістрах здійснюється облік запасів у суб'єктів малого та середнього підприємництва – юридичних осіб, які мають право ведення спрощеного обліку доходів і витрат.
53. Розкрийте порядок документування операцій з руху грошових коштів у касі.
54. Як на підприємстві організується аналітичний облік грошових коштів у касі?
55. Зазначте рахунки обліку грошових коштів, передбачені загальним та спрощеним планом рахунків бухгалтерського обліку.

7. СПИСОК РЕКОНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативні акти:

1. Конституція України : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР . *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № **436-IV**. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 462.
3. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. *Офіційний вісник України*. 2010. № 92. Т. 1. Ст. 3248.
4. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 461.
5. Бюджетний кодекс України : Закон України від 8 липня 2010 р. № 2456-IV. *Офіційний вісник України*. 2010. № 59. Ст. 2047.
6. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань : Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV . *Офіційний вісник України*. 2003. № 31-32. Ст. 263.
7. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08 липня 2010 р. № 2464-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 2-3. Ст. 11.
8. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № **679-XIV**. *Відомості Верховної Ради України*.. 1999. № 29. Ст. 238.
9. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 23 березня 2015 р. № 222-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст. 158.
10. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22 березня 2012 р. № 4618-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 3. Ст. 23.
11. Про Положення про Державну податкову службу України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227. *Офіційний вісник України*. 2019. № 26. Ст. 900.
12. Про Державну фіскальну службу України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>.
13. Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість: затв. наказом Міністерства Фінансів України від 28 січня 2016 р. № 21. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16>.
14. Деякі питання електронного адміністрування податку на додану вартість: постанова Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 569. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/569-2014-%D0%BF>.
15. Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної: наказ Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2015 р. № 1307. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0137-16>.
16. Про затвердження спрощеного плану рахунків : наказ Міністерства фінансів України від 19 квітня 2001 р. № 186. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01>.

17. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємства: наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 2015 р. № 897. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15>.

18. Про затвердження Порядку обліку платників податків і зборів: наказ Міністерства фінансів України від 09 грудня 2011 р. № 1588. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11>.

Основна:

19. Кузь В. І. Податкова система: навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 240 с.

20. Кучерявенко М. П., Гетманцев М. О. Податкове право України : підручник. Харків : Право, 2023. 464 с.

21. Олендер І. Я. Правове регулювання виконання податкового обов'язку в режимі усунення подвійного оподаткування : дис. ... д-ра юрид. наук. Запоріжжя, 2020. 436 с.

22. Податкова система: конспект лекцій : навч. посіб. / уклад. : Гречко А. В. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 119 с.

23. Правове регулювання господарської діяльності малих та середніх підприємств : монографія / Д. С. Коритін ; Нац. акад. прав. наук України ; НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України. Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. 240 с.

Додаткова:

24. Боровик О. М., Дорошенко О. О., Зінкевич О. В. Правове регулювання діяльності малого бізнесу в Україні. URL : <https://eztuir.ztu.edu.ua/handle/123456789/7023>

25. Дикань В., Фролова Н. Напрями та інструменти державної підтримки розвитку малого та середнього бізнесу в Україні у воєнний час. *Економіка та суспільство*. 2022. № URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-56>

26. Костенко Ю. О. Податкове стимулювання суб'єктів малого підприємництва в умовах воєнного стану. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2022. Вип. 6 (46). С. 101-105.

27. Кузьменко А. Бізнес у воєнний час: як змінилося законодавство. URL : <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/28/684801/>

28. Мельник Т. Ю. Державна підтримка та стимулювання розвитку бізнесу в Україні під час дії воєнного стану. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. № 2. (100). С. 3-11.

29. Мироненко-Шульган О. М. Про податкову політику України в контексті вступу в ЄС та дії програми підтримки малого підприємництва. *Ампаро*. Вип. 2. 2023. С. 41-47. URL : <http://law.journalsofznu.zp.ua/archive/visnik-2-2023/6.pdf>.

30. Мироненко-Шульган О. М. Теоретико-правові основи функціонування малого підприємництва як однієї з форм господарської діяльності (фінансово-правовий аспект). *Наука і техніка сьогодні*. 2023. № 9 (23). С. 684-696. URL : <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/10338>.

31. Мироненко-Шульган О. М., Кармаліта М. В. Правове регулювання фінансової підтримки державою малого підприємництва в Україні у кризові періоди. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 7. 2023. С. 286-290. URL: http://lsej.org.ua/7_2023/66.pdf.

32. Носков О. М. Проблеми регулювання та перспективи розвитку малого і середнього бізнесу в Україні: теоретичні аспекти. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія «Державне управління»*. 2023. № 1 (18). С. 157-168.

33. Трегубов В., Клочковська В., Клочковський О. Державне регулювання розвитку малого бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 43. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1744/1680>

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет:

<http://www.portal.rada.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

<http://www.president.gov.ua> - офіційний веб-сайт Президента України.

<http://www.kmu.gov.ua> - офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.

<http://www.court.gov.ua> - офіційний веб портал судової влади в Україні

<https://supreme.court.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховного України

<http://www.reyestr.court.gov.ua> - єдиний реєстр судових рішень в Україні.

<http://www.nbuv.gov.ua> - Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.

<http://www.catalogue.nplu.org> - Національна парламентська бібліотека України.

<http://www.lsl.lviv.ua/> - Львівська національна наукова бібліотека України імені В.

Стефаника.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**щодо проведення семінарських (практичних) занять
для студентів
денної та заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти спеціальності 081 «Право»**

Укладач А. С. Нестеренко

Редактор А. С. Нестеренко

Комп'ютерна верстка А. С. Нестеренко